

Ahmed Marcouch over het belang van leerplicht

'Elke dag dat je niet op school verschijnt, is een dag te veel'

TEKST PETER ZUNNEBERG FOTO GEMEENTE ARNHEM

Op 18 januari jl. beëdigde Ahmed Marcouch, burgemeester van Arnhem veertien leerplichtambtenaren. Hij hield daarbij een indrukwekkende toespraak over het belang van leerplicht. Voor Ingrado Magazine was dat aanleiding om eens met hem te gaan praten.

'Toen ik net een paar weken burgemeester van Arnhem was, ontmoette ik op een doordeweekse dag een jongen van wie ik dacht dat hij nog op school moest zitten', vertelt Ahmed Marcouch. 'Ik vroeg hem ernaar. Hij antwoordde dat hij inderdaad naar school zou moeten, maar dat hij op dat moment geen school had omdat hij moest wachten tot hij aan zijn nieuwe opleiding kon beginnen. Hij zat al een week of drie thuis. Ik heb dat signaal direct doorgegeven aan leerplicht en gevraagd of zij konden helpen zodat hij wél vast kon starten. Als gemeente ben je een stuk dichterbij met je instituties om dit soort dingen te constateren en op te pakken. De school waar hij zich had aangemeld, had nooit mogen zeggen dat hij moest wachten. Die had moeten zeggen 'elke dag dat jij niet op school verschijnt, is een dag te veel. Kom binnen en we gaan regelen dat je morgen aan de bak kan.'

Het is een mooi praktijkvoorbeeld over hoe nauw de zorg voor kinderen en hun recht op leren Ahmed Marcouch aan het hart liggen. 'Een dag die je mist op school kun je nooit meer inhalen.'

Recht en plicht

18 januari 2018 herinneren velen zich als een zeer stormachtige dag. Voor veertien leerplichtambtenaren uit Arnhem en omgeving is het de dag waarop zij werden beëdigd door de burgemeester. Een formaliteit dachten ze. Maar door wat Marcouch hen bij die beëdiging voorhield, werd het een gedenkwaardige gelegenheid.

'Het was een mooie gelegenheid om leerplichtambtenaren te waarderen en de erkenning te geven voor het werk dat ze doen', zegt Marcouch. 'Leerplicht heeft volgens mij nog te vaak een negatieve ondertoon. Dat komt door dat woordje plicht, dat element van moeten. Terwijl het juist de leerplichtambtenaren zijn die zich hard maken voor het recht op onderwijs. Zij hebben daarin een cruciale rol.'

Er lijkt spanning te zitten tussen enerzijds kinderen en hun ouders voorhouden dat ze recht hebben op onderwijs en anderzijds juist het handhaven van de plicht naar school te gaan. Maar volgens Marcouch valt dat mee. 'Een Afrikaans spreekwoord

luit 'it takes a village to raise a child'. Dat betekent dat je voor de opvoeding en ontwikkeling van kinderen en jongeren allerlei mensen nodig hebt. In de eerste plaats natuurlijk de ouders en leraren, maar waar er problemen zijn, ook allerlei anderen, zoals de leerplichtambtenaar. Zij hebben er allemaal zorg voor te dragen dat ieder kind een goede opvoeding en onderwijs krijgt.'

Actieve afdeling

Marcouch benadrukt dat er bij het overgrote deel van de leerlingen nooit problemen zijn. Daar komen ouders en school er samen prima uit. 'Maar de kinderen en jongeren die verzuimen of die geregeld te laat komen, voor hen is de leerplichtambtenaar vaak de eerste die in het geweer komt. En vaak is verzuim of te laat komen een symptoom en liggen daarachter veel meer problemen, van ouders met schulden, eenoudergezinnen die de verantwoordelijkheid voor de zorg boven het hoofd groeit en soms ook huiselijk geweld.'

*'Een dag die je mist
op school kun je
nooit meer inhalen'*

Goed onderwijs kan volgens Marcouch niet zonder een goede en actieve afdeling leerplicht. 'Soms nemen ouders niet hun verantwoordelijkheid en soms zien ze ook niet de noodzaak van onderwijs. Dan is het goed dat er leerplichtambtenaren zijn die erop toezien dat kinderen naar school gaan. Het is niet alleen in het belang van het kind dat zij het beste uit zichzelf halen en hun talenten zo goed mogelijk ontwikkelen, maar het is ook in het belang van de samenleving. Als je als jongere een vak leert, ben je later ook in staat iets terug te geven aan de samenleving. We zitten allemaal te wachten op de dokters en loodgieters van de toekomst. En dat geldt ook voor de mode, voor de kunst of voor de creatieven die, zoals hier in Arnhem, meedenken over schonere vormen van energie.'

Kennis en expertise

Een van de redenen van de beëdiging van de leerplichtambtenaren door de burgemeester was de start van het Regionaal Bureau Leerplicht. In dat bureau is de uitvoering van de Leerplichtwet belegd van de gemeente Arnhem en acht omliggende gemeenten. 'Ik denk dat dat een goede ontwikkeling is. Kijk je naar het primair onderwijs dan zie je dat bijna alle kinderen in de buurt naar school gaan. Maar in het voortgezet onderwijs is dat anders. Dan gaan veel leerlingen naar scholen buiten hun woonplaats. Daarom is het goed om regionaal te kijken, over gemeentegrenzen heen.' Daarbij ziet Marcouch nog een ander voordeel, namelijk de toegenomen capaciteit. 'Door deze ontwikkeling krijgt leerplicht veel meer kennis en expertise. Doordat we nu een regionaal bureau hebben, kan dat veel daadkrachtiger zijn.' Uiteindelijk gaat het natuurlijk om wat er in dat spreekkamertje gebeurt, in het gesprek tussen de leerplichtambtenaar, de jongeren en de ouders. Natuurlijk kun je meteen een proces-verbaal uitschrijven. En ik begrijp ook dat er van repressief beleid een preventieve werking uit kan gaan. Maar daarmee los je de problemen van dat kind niet op.

‘Goed onderwijs kan niet zonder een goede en actieve afdeling leerplicht’

Daarvoor is het nodig dat er vanuit de domeinen onderwijs, jeugd en zorg intensief wordt samengewerkt. Je kunt dat zien als een bouwput: ieder werkt vanuit zijn eigen expertise en allemaal samen zetten ze daar een huis neer. Als je dat van een afstandje bekijkt ziet het er misschien heel chaotisch uit. Wel is het van belang dat er, als een soort hoofdaannemer, één persoon de eindverantwoordelijke is. Hij zorgt ervoor dat iedereen de ruimte heeft om zijn eigen taak te vervullen, maar ook dat ze elkaar niet voor de voeten lopen.’ Wie dan die eindregisseur is en uit welk domein die afkomstig is, is voor Marcouch van ondergeschikt belang. ‘Het gaat erom dat het belang van het kind zo goed mogelijk gediend is.’

Scholen

Het werk van leerplichtambtenaren staat of valt met het melden door scholen. Dat gaat volgens Marcouch steeds beter. Soms ziet hij wel dat er nog problemen zijn, bijvoorbeeld doordat scholen te groot zijn of de werkdruk te hoog. ‘Daar iets aan te veranderen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de landelijke politiek. Maar als gemeentebestuur hebben we ook invloed.’ Juist die scholen zouden wat Marcouch betreft nog wat meer hun verantwoordelijkheid mogen nemen. ‘Natuurlijk moet verzuim gemeld worden. Maar scholen zouden ook al bij de eerste keer dat een leerling afwezig is met de ouders kunnen bellen om te vragen of er iets aan de hand is.’

Dat leerplichtambtenaren steeds vaker op scholen te vinden zijn en spreekuur houden, vindt Marcouch een goede zaak. ‘Het helpt als je elkaar kent en regelmatig ontmoet. Dan weet je elkaar sneller te vinden en krijg je zaken sneller geregeld dan wanneer je elkaar af en toe via de telefoon spreekt.’

Op 1 augustus 2013 startte het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre, aanvankelijk voor een pilotperiode van vier jaar. Na onderzoek naar de ervaringen en effecten van de samenwerking, is het sinds 1 januari van dit jaar ondergebracht in een Modulaire Gemeenschappelijke Regeling. Het bureau is een samenwerkingsverband van negen gemeenten: Arnhem, Rheden, Rozendaal, Duiven, Westervoort, Zevenaar, Overbetuwe, Lingewaard en Renkum. Binnen het bureau werken vijftien leerplichtambtenaren (van wie er op 18 januari veertien opnieuw beëdigd zijn door burgemeester Marcouch), en RMC-consulenten voor de leeftijd 18 tot 23. Een speciale programmalijn is het schakelpunt, dat vanuit het regionaal programma VSV de overgang van kwetsbare jongeren naar de arbeidsmarkt begeleidt.

Sinds de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg bij gemeenten belegd is, werkt het RBL waar mogelijk en nodig samen met de sociale (wijk)teams. Dit moet leiden tot zoveel mogelijk inzet op preventieve en vrijwillige hulp voor jongeren (en ouders). Andere speerpunten zijn thuiszittersproblematiek en absoluut verzuim. Om leerlingen beter van dienst te kunnen zijn, werkt het bureau aan de invoering van de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS), die werd ontwikkeld door het OM, de Raad voor de Kinderbescherming, Halt, de VNG en Ingrado. Met de MAS moet sneller duidelijk zijn hoe er, met het belang van de leerling als uitgangspunt, gehandeld kan worden. Het bureau ziet een toename van het aantal meldingen van verzuim dan ook als een verbetering. Waar voorheen een leerplichtambtenaar namens een gemeente actief was, worden nu leerplichtambtenaren gekoppeld aan scholen, van zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs. Grote voordeel daarvan is dat als er een collega afwezig is, er toch direct een aanspreekpunt is. Vooral in de kleinere gemeenten waar leerplichtambtenaren vaak eenpitters waren, is door de regionalisering de bereikbaarheid, maar ook de continuïteit van leerlingzaken enorm verbeterd.

Meer informatie: zie ook het artikel op pagina 20 over het onderzoek van Johanna Kolk over regionale samenwerking.

